

Europa in Impas. Ce poate face Romania?

Daniel Daianu

3 aprilie 2015

1. Europa (UE) in Impas

- UE este una dintre regiunile cele mai bogate din Lume si port-drapel al democratiei (soft-power), dar...
- trece prin cea mai critica perioada de la aparitia sa
- *“O criza existentiala” /criza economica si a zonei euro (Van Rompuy)*
- *“We have lost the citizens” (Davignon, inalti oficiali ai CE)*
- rezultatele alegerilor pentru PE (*“aproape un dezastru”, Schauble*)
- razboiul din Ucraina (anexarea Crimeei): o mare criza geopolitica: deficitul de aranjamente de securitate
- mari incertitudini, pe numeroase planuri (*Age of uncertainty*)

2. Socuri puternice in ultimul deceniu cu efecte persistente

- **“Marea recesiune”**: a **“balance-sheet recession”** (Koo), supra-indatorare privata si publica
- **eruptia crizei zonei euro** (design-ul defectuos ocultat de Marea Moderatie)
- **incordare sociala cu reverberatii politice: extremism politic in raspandire**
- **criza de modele cognitive** (price stability=financial stability) si **operationale** (de guvernanta)
- **“disconnect”** intre politicieni si cetateni
- **criza geopolitica** (exceptionalismul anului 2014)
- **conflictul inter-civilizational** (mare parte din lumea islamica si cu comunitati “acasa”)

3. Context si radacini mai vechi

- un anumit autism al institutiilor europene in intelegerea realitatii, a “Pietei Unice” (Delors a vrut introducerea euro in 1994; Juncker si altii s-au opus)
- criza statului social
- demografie
- pierdere de competitivitate (“Chestiunea germana”)
- jocuri cu suma nula in economia globala (ascensiunea Asiei)
- criza regimului international de politici (policy)
- inegalitati economice in crestere: coeziunea sociala sub asediu (cand bancheri centrali vorbesc: Yellen, Mersch, Bernanke)
- partide mainstream pierd electoratul si apar formatiuni anti-establishment

4. O noua realitate sociala

- erodarea clasei mijlocii in lumea industrializata “rupe” o evolutie sociala post-belica si are implicatii politice adanci: pericol pentru democratie
- polarizarea veniturilor ocultata de credit ieftin si inflatie scazuta: “winners take all” society (1%vs 99%)
- erodarea clasei mijlocii a fost indusa de evolutii tehnologice, competitia globala, dar si de un “policy drift” (trickle-down bs. inclusive growth)
- echitatea (*fairness*) devine o mare problema economica, sociala si politica;
- *capitalul social*” (coeziunea) --*contractul social in discutie*
- increderea in “elite” (politice si de afaceri) si cetateni... pericolul extremismului (cu reflexe xenofobe si sovine +populism/demagogie)
- criza statului asistential cere reforme adanci (insiders vs. outsiders), dar nu abandonarea dimensiunii sociale a statului
- “sanse egale” conditioneaza functionarea democratiei

5. Zona euro

- **BCE a salvat zona euro pana acum (LTROs, QE, etc), dar probleme structurale adanci raman (o moneda fara stat!)**
- **datoriile suverane sunt numai una din cauzele tensiunilor din Uniunea Monetara: decalaje de competitivitate, supraindicatorarea privata, excesele bancilor;**
- **criza zonei euro este de design si aranjamente de politici defectuoase;**
- **o “arie monetara comuna” vs. o “uniune monetara” (buget comun; lender of last resort; amortizarea socurilor asimetrice prin scheme de asigurare supranationale, impartirea poverii, etc)**
- **UB este o rezolvare foarte partiala**
- **tratatul Fiscal nu rezolva problemele de fond (Spania a avut deficite structurale de sub 1%)**
- **zona euro, in pofida stabilizatorilor automati si ESM, este mai restrictiva decat *etalonul aur* ;**
- **asimetrie in impartirea poverii ajustarilor intre surplusuri si deficite externe (vedem iar design-ul defectuos): *chestiunea germana (surplus de cont curent de 7% din PIB)***
- **un deflationary bias: problema cresterii economice.**

6. Mari provocari

- “stagnare seculara” (demografie, inegalitate economica, caderea investitiilor cu 20%, euroaria defectuos gandita si guvernata);
- debt deflation (deflatie exista deja)
- cum se rezolva supra-indatorarea (debt-overhang)
- tensiuni sociale si extremism politic
- recastigarea increderii cetatenilor
- chestiunea tinerilor (nu au memoria post-belica, loialitatea fata de proiectul european)
- psihologia colectiva in tari din UE (contra integrarii)
- capacitatea de a raspunde la pericole externe
- robustetea si rezilienta la socuri

7. Ce este de facut?

- un nou design si alte politici in euroarie (ce face BCE este insuficient)
- politici la nivelul UE: investitii publice mai mari (Planul Juncker este foarte timid)
- politici “europene” (comunitare) mai pronuntate
- sa continue reforme structurale
- restructurari de datorii sunt necesare (debt overhang)
- a deep sense of solidarity (nu simple transferuri de resurse) este necesar
- recastigarea increderii cetatenilor in Proiectul European
- cooperarea geopolitica (cu SUA); Pactul (daca este util numai pentru big business mai mult strica)
- rezolvarea crizei geopolitice in Europa
- reforma institutiilor internationale (cazul Bancii Asiatice pentru Investitii este simptomatic)

8. Romania in UE (1)

- **A avut loc convergenta (de la 22-23% la 53-54% PIB/loc din media UE) , dar tara este mozaicata, inca o periferie a UE**
- **model de crestere bazat pe indatorare externa excesiva (regulile din UE au favorizat indatorarea, boom and bust)**
- **depindem enorm de zona euro: gravitatie**
- **un alt model de crestere este necesar**
- **potential de crestere economica de cca.2,5% (reduc la jumătate de criza); capitalizarea rezervelor de eficienta si absorbtie de fonduri UE: +1-1,5%**
- **instituti slabe: cheltuieli publice ineficiente; sectorul public este furnizor de rente (este pradat) --DNA ca institutie sui generis (efectul asupra executiilor bugetare)**
- **coruptia mare si instituti slabe ingreuneaza intrarea in Schengen, ca si in zona euro**

8. Romania in UE (2)

- importanta *structurii* si spatiului de politici (*policy space*)
- aderarea la zona euro implica: a/ repararea Uniunii Monetare si b/ convergenta reala si institutionala (nu se rezuma la convergenta nominala);
- dezvoltarea cere se folosesti pietele (sa ai economie de piata), dar sa si le invingi (prin politici ce construiesc avantaje comparative);
- programele cu IFIs si UE nu asigura surmontarea decalajelor economice
- importanta aliantelor strategice in UE
- este necesara o atitudine a UE care sa apere ordinea de securitate (protejarea frontierelor): relatia cu NATO si SUA